

Výstava o Viktorovi Ullmannovi za války

Skladatele Viktora Ullmanna, jednoho z tzv. terezínských autorů zavražděných nacisty, ukazuje objevná rakouská výstava Viktor Ullmann, svědek a oběť apokalypsy 1914–1944. Připravil ji rakouský znalec Ullmannova života a díla režisér Herbert Gantschacher v pražském Clam-Gallasově paláci. Potrvá do 31. května.

sobota 11. dubna 2015, 14:48

Skladatel Viktor Ullmann
(1898 - 1944)

FOTO: archiv výstavy

Soustřeďuje se hlavně na osudy Ullmanna během obou válek – za první jako vojáka rakousko-uherské armády na frontě a za druhé jako židovského vězně v Terezíně. Ullmann pocházel z vojenské rodiny, jeho otec byl důstojník, rodina sice byla židovská, ale pokřtěná. Viktor se narodil v Těšíně, ale studoval ve Vídni, kde před válkou s rodinou žil. Po narukování byl poslán jako dělostřelecký pozorovatel na italskou frontu, kde se zúčastnil bitvy v údolí řeky Soči. Dříve bylo toto období jeho života nepříliš známé, ale Herbert Gantschacher je důkladně zmapoval a objevil mnoho materiálů, které jsou vystaveny v Praze poprvé.

Ullmann po první válce žil střídavě v Praze (byl asistentem Alexandra Zemlinského v Německém divadle), v Ústí nad Labem a v Curychu, kde všude působil v operních divadlech. Kromě dirigování se věnoval i kompozici a po návratu do Prahy v roce 1934 napsal i operu Pád Antikristův. V době ohrožení republiky nacismem se pokoušel získat občanství (dosud měl rakouské) a vystěhovalecký pas, ale marně. Podařilo se mu alespoň zachránit dvě děti v jednom z transportů Sira Wintona do Anglie. Po obsazení republiky dostal předvolání do Terezína a s manželkou a dalšími svými dětmi tam odjel 8. září 1942. Zapojil se zde do hudebního života a napsal operu Císař Atlantidy aneb Odepření smrti, která se připravovala v Terezíně, ale k premiéře již za války nedošlo.

Účinkoval v ní také zpěvák Karel Berman, který po válce s dalšími přeživšími o ní podal svědectví a přispěl k důkladné rekonstrukci díla. Ullmann byl 16. října 1944 transportován do Osvětimi, kde zahynul. Veškeré materiály a svědectví o opeře jsou důležitou součástí výstavy.

Rakouský režisér a zakladatel souboru ARBOS Herbert Gantschacher nejen výstavu připravil, ale videozáznamy inscenací jeho souboru jsou ve dnech 14.–16. dubna na programu výstavních večerů. V Mramorovém sále Clam-Gallasova paláce uvede v úterý 14. dubna v 19.30 hodin Císaře Atlantidy v loutkové verzi, v dalších dnech dokument o této opeře a její inscenaci v Terezíně v roce 1995 a také melodram Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka, rovněž od Viktora Ullmanna.

Vladimír Říha, [Právo](#)

